

Nr 3

Näringsutskottets betänkande i anledning av motion om skattemotsvarigheten för postbanken.**Ärendet**

I motionen 1973:812 av herr Brundin m. fl. (m) hemställs att riksdagen skall "besluta

1. att vid beräkning av postbankens skattemotsvarighet hänsyn även tages till kommunal utdebitering,

2. att en utredning tillsättes med uppgift att föreslå ett system för ersättning till kommunerna för utebliven skatteintäkt".

Gällande ordning och frågans tidigare behandling

I samband med antagande av lag om postbanken, vilken trädde i kraft den 1 januari 1970, godkände riksdagen av Kungl. Maj:t föreslagna riktlinjer för bl. a. postbankens skyldigheter i fråga om avkastning och utgivande av skattemotsvarighet (prop. 1969:158, BaU 1969:53).

I propositionen (s. 45) erinrade chefen för finansdepartementet om att postbanken enligt gällande regler var befriad från skyldighet att erlagga inkomstskatt. För att det i möjligaste mån skulle skapas konkurrenslikställighet mellan postbanken och övriga bankinstitut förordades att postbanken fortsättningsvis skulle till statsverket erlagga en motsvarighet till den statliga inkomstskatten. Skattemotsvarigheten borde vara 40 procent av den redovisade vinsten, vilket motsvarade statsskatten för affärsbankerna. Postbanken borde däremot inte åläggas att betala kommunal inkomstskatt.

Till grund för propositionen i denna del låg en av poststyrelsen framlagd promemoria. Denna anknöt i vissa hänseenden till det förslag som framlagts i affärsverksutredningens betänkande (SOU 1968:45) "Affärsverken: Ekonomi, konkurrens och effektivitet. Del 1". Den av utredningen förordade utformningen av affärsverkens avkastningskrav innefattade bl. a. att affärsverken skulle till statsverket inleverera en skattemotsvarighet, avsedd att representera aktiebolagens statliga inkomstskatt. Skattemotsvarigheten skulle under rådande förhållanden beräknas såsom 40 procent av redovisat överskott. I fråga om kommunal inkomstskatt anförde affärsverksutredningen att sådan erlades av vissa verk, medan andra verk genom särskilda lagbestämmelser undantagits från skyldighet att erlagga dylik skatt. Av dessa skäl hade utredningen ej funnit anledning att inkludera kommunala skatter vid beräkningen av skattekompensationen.

I anledning av propositionen om postbanken väcktes motioner med begäran att riksdagen skulle uttala att vid beräkning av postbankens

skattemotsvarighet hänsyn borde tagas även till kommunal utdebitering. Bankoutskottet anslöt sig till departementschefens uppfattning i frågan och avstyrkte motionerna. I en reservation av centerpartiets, folkpartiets och moderata sanlingspartiets representanter i utskottet yrkades att skattemotsvarigheten skulle bestämmas till 53 procent, så att den komme att bättre svara mot den totala inkomstskattebelastning som åvilade övriga kreditinstitut. Reservanterna påtalade att departementschefen inte givit någon motivering för sitt förslag att den kommunala inkomstskatten inte skulle beaktas. De föreslog också en utredning med sikte på ett system enligt vilket vederbörande kommuner skulle få del av de ytterligare medel som skulle tillkomma dem om postbanken vore skattskyldig för sin rörelse.

Vid ärendets behandling i kamrarna gjorde företrädare för utskotts-majoriteten – herr Ståhle (s) i första kammaren (prot. 1969:43 s. 62) och herr Rask (s) i andra kammaren (prot. 1969:43 s. 80) – vissa kompletterande uttalanden. De erinrade om att postbanken enligt vad som framgick av propositionen hade ett stort nedskrivningsbehov, sammanhängande med bankens placeringsstruktur. Detta nedskrivningsbehov beräknades till ca 300 milj. kr. Senast den 1 januari 1975 måste enligt den föreslagna lagen postbanken ha genom avsättningar av överskottsmedel klarat detta nedskrivningsproblem och helst också genom överavskrivningar ytterligare konsoliderat sin ställning. Härav följde att postbanken med all sannolikhet inte skulle kunna redovisa någon egentlig vinst under de fem första verksamhetsåren och troligen inte heller under de därefter närmast följande. Även om vanliga skatteregler vore direkt tillämpliga på postbanken skulle denna sålunda inte vara skyldig att betala någon skatt på sin rörelse. Vid angivna förhållanden fann talesmännen det för tillfället vara meningslöst att diskutera om motsvarighet till kommunal skatt skulle utgå eller inte. De sade sig ha inhämtat att den närmare skattemässiga behandlingen av postbanken skulle tas upp i samband med att regeringen tog ställning till affärsverksutredningens förslag i fråga om de affärsdrivande verken. Detta ställningstagande avsågs föreligga i god tid före utgången av den femåriga övergångstid som skulle gälla för postbanken.

Vid 1970 års riksdag väcktes två likalydande motioner som var identiska med den nu föreliggande. Bankoutskottet (BaU 1970:11) avstyrkte motionerna under hänvisning till vad som framkommit vid ärendets behandling 1969; reservation till förmån för motionärernas yrkande avgavs av företrädare för samma partier som då. Riksdagen följde utskottet. Likadana motioner vid 1971 och 1972 års riksdagar behandlades med enahanda utgång av näringsutskottet (NU 1971:4, 1972:4) och riksdagen. Utskottet erinrade i sammanhanget om att en översyn av företagsbeskattningen hade inletts.

Motionen

Den särställning som postbanken intar genom att motsvarighet till kommunalskatten inte påförs den medför, säger motionärerna, kon-

kurrensfördelar gentemot andra kreditinstitut, vilket påverkar dess möjlighet att öka sin marknadsandel. Förhållandet leder också till minskade skatteintäkter i de kommuner där postbanken är verksam. För att konkurrenslikställighet skall uppnås föreslår motionärerna att postbanken påförs en skattemotsvarighet uppgående till 53 procent av vinsten. Härav bör – efter utredning rörande fördelningen – till berörda kommuner utbetalas den del som kan beräknas avse kommunalskatt.

Pågående utredningar

Företagsskatteberedningen (Fi 1970:77; ordförande: riksdagsman Erik Wärnberg) har i uppdrag att göra en översyn av företagsbeskattningen m. m. I direktiven för beredningen uttalas att den nuvarande avdragsrätten för kommunala utskylder vid taxering av aktiebolag och ekonomiska föreningar bör avskaffas såsom redan skett för fysiska personer genom 1970 års skattereform.

En viss samverkan mellan postbanken och Sveriges kreditbank förekommer. Formerna för ett utökat samarbete övervägs.

Utskottet

De regler som gäller i fråga om skattemotsvarighet för postbanken motsvarar inte helt kravet på konkurrenslikställighet mellan postbanken och övriga kreditinstitut. Vid riksdagsbehandlingen vart och ett av de fyra senaste åren av motioner med samma innebörd som den nu föreliggande har emellertid tydligt klargjorts att detta förhållande för närvarande saknar praktisk betydelse. På grund av stora nedskrivningsbehov kan postbanken nämligen inte beräknas redovisa någon vinst förrän tidigast fr. o. m. verksamhetsåret 1975. Nu erhållna uppgifter bestyrker till fullo detta. Det har också klargjorts att Kungl. Maj:t ämnar ta upp den skattemässiga behandlingen av postbanken till omprövning innan postbankens vinstsituation hinner ändras. Det närmare samarbete mellan postbanken och Sveriges kreditbank som övervägs kan redan tidigare komma att leda till en ändring av postbankens företagsform som eliminerar problemet. Slutligen bör påpekas att den av motionärerna förordade ordningen bygger på skatteregler som avses bli reviderade i en nära framtid.

Med hänvisning till vad här sagts avstyrker utskottet att riksdagen nu beslutar om ändring av reglerna i fråga om postbankens skattemotsvarighet. Utskottet hemställer alltså

att riksdagen avslår motionen 1973:812.

Stockholm den 13 februari 1973

På näringsutskottets vägnar
INGVAR SVANBERG

Närvarande: herrar Svanberg (s), Regnéll (m), Börjesson i Glömminge (c), Bengtsson i Landskrona (s), Andersson i Örebro (fp), Andersson i Storfors (s), Rask (s), Wirtén (fp), Blomkvist (s), Sjönell (c), Wååg (s), Hovhammar (m), fru Hambræus (c) och fru Hansson (s).

Reservation

av herrar Regnéll (m), Börjesson i Glömminge (c), Andersson i Örebro (fp), Wirtén (fp), Sjönell (c), Hovhammar (m) och fru Hambræus (c), vilka anser att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

Anordningen med skattemotsvarighet för postbanken motiveras av kravet på konkurrenslikställighet olika kreditinstitut emellan. Detta krav tillgodoses emellertid inte vid den nuvarande procentsatsen, vilken innebär att hänsyn tagits blott till den statliga inkomstkatten. Ett sådant förhållande är enligt utskottets mening inte godtagbart. Även om postbanken till följd av sitt stora nedskrivningsbehov inte kan förväntas redovisa någon vinst under de närmaste åren, anser utskottet att skattemotsvarigheten av principiella skäl vid nuvarande skatteregler och skattesatser bör beräknas till 53 %, vilket skulle innebära att postbanken belastas i ungefär samma utsträckning som övriga kreditinstitut. I den mån företagsbeskattningen läggs om måste givetvis konsekvenserna härav dras även för postbankens del. Det är också angeläget att i god tid innan postbanken kan börja uppvisa vinst åstadkomma en ordning som innebär att vederbörande kommuner får de intäkter som skulle tillfalla dem om postbanken hade skyldighet att erlägga kommunalskatt för sin rörelse. En utredning i detta syfte bör således verkställas.

Utskottet hemställer

att riksdagen i anledning av motionen 1973:812 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört rörande skattemotsvarigheten för postbanken.